

PROVINCIE ANTWERPEN

100% EXPO

Atelier Tinka Pittoors
Aouni's schilderkunst
Clara Peeters, mysterieuze vrouw
Zot Geweld met Rik Wouters
Goya, Munch en Rops

N° 16

Departement Cultuur
Driemaandelijks magazine
september-november 2016

Provincie
Antwerpen

De ambivalentie van een schuursponsje

Hilde Van Canneyt in gesprek met Tinka Pittoors

Wie aan Tinka Pittoors denkt, denkt aan fantasierijke, kleurrijke en knotsgekke objecten en sculpturen. Met herkenbare materialen creëert ze ambigue vormen die een parallelle sculpturale realiteit suggereren. Kunstblogster Hilde Van Canneyt praat met Pittoors over de kern van haar kunstpraktijk.

geweest naar een leuke plek “om te zijn”. Alles wat *hors catégorie* was, hebben we bezocht: een champignonkwekerij, een melkerij, een boerderij, een truckcarwash, een fitnesscentrum ... Toen we op deze kopergietterij stootten, was het liefde op het eerste gezicht. In de jaren zestig werkten hier wel zeventig mensen. Daarna is de industrie naar China verschoven; dit bedrijf is zijn productie in de jaren negentig beginnen afbouwen. Spijtig genoeg waren de meeste fabrieksonderdelen al verwijderd toen we het pand kochten.’

Wat maakte dit pand zo bijzonder?

‘Dit is echt een totaalpakket. We hebben elk een atelier van wel driehonderd vierkante meter om onze werken te creëren. Maar er is ook Kris’ keuken, die bijna een levende installatie is. Net als mijn tuin, waar ik kan reflecteren. Ik had nog nooit een tuin gehad en in het begin voelde ik me echt een fascist: “Gij hoort erbij, jij niet! *Lebensraum muss da sein!*” Het tweede jaar voelde ik me een echte socialist: “Als ik dit plantje een beetje meer ruimte geef dan zijn buurman die ze niet voor zichzelf kan maken, dan kunnen ze naast elkaar leven.” (lacht). Op den duur begin je je planten en bloemen te kennen, en is er geen afstand meer tussen jou en hen. Net als bij je sculpturen.’

Voor wie je werk kent een voor de hand liggende, zelfs naïeve vraag: neem je vormen en kleuren uit je tuin mee naar je atelier?

‘Ik heb net nog een knop in mijn tuin gefotografeerd. (lacht) Een tuin is zoals een lief; hij beïnvloedt je. Soms

BIO Tinka Pittoors (Brasschaat, 1977) creëert haar werk in situ door kant-en-klare objecten te her-assembleren tot frisse en verrassende vormen. Frivole alledaagse gebruiksvoorwerpen (sponsen, toiletpapier, kranten, wasknijpers, plastic fruit, elektrische kabels ...) worden uitgehuwelijkt aan elementen van eigen makelij en verworden tot een poëtisch, incongruent landschap. Dit samengaan van alledaagse items met voorwerpen van de hand van Pittoors brengt een boeiende relatie tussen kunst en leven tot stand. Je vraagt je af waar het ene begint en het andere eindigt, en of het onderscheid er wel toe doet. (Marc Ruyters)

bevestigend, soms ontkenkend... Maar het is niet zo dat ik twee *rozekes* naast elkaar zie en denk: ‘Wow, flashy, dit ga ik zo gebruiken!’

Kan je kort aangeven hoe je je als kunstenaar verhoudt tot je partner, Kris Fierens?

‘Kris is beeldhouwer van opleiding, maar is vooral bezig met schilder- en tekenkunst. Ook in zijn schilderijen blijft echter de ruimtelijkheid voelbaar. Hij is iemand van het gestuele. Zelf ben ik dan weer een schilder die heel ruimtelijk werkt. Ook als ik driedimensionaal bezig ben, maak ik nog altijd pure schilderkunst, weliswaar in de ruimte. We zijn dus beiden atypisch, omdat we allebei een tussenvorm hanteren. Daarin zijn we heel extreem. Maar *les extrêmes se touchent*. Op een heel natuurlijke manier nemen we dingen van elkaar over. Al moet je ons niet laten samenwerken ...’

Ik dacht dat jullie soms als kunstenaarskoppel naar buiten traden?

‘Nee, we worden soms samen gevraagd voor een expo, maar dat is toeval. We hebben ooit geprobeerd om samen te werken, maar we zijn daar beiden te koppig en egoïstisch voor. Dat marcheert gewoon niet.’

Tinka, we bevinden ons op een prachtige site in Hoevenen, waar je samen met je partner een indrukwekkend kunstenaarsatelier hebt. Hoe zijn jullie hier terechtgekomen

Tinka Pittoors ‘Vroeger hadden we op verschillende plaatsen kleine ateliers. We zijn drie jaar op zoek

TINKA PITTOORS: 'EEN SCULPTUUR IS SLECHTS EEN SOUVENIR VAN EEN GEDACHTEGANG'

Heb je op voorhand in gedachten welke sculptuur je wil? Of neem je het materiaal ter hand dat je 'te-gemoetkomt', zoals veel schilders intuïtief naar een kleur grijpen?

'Ik vergelijk het met een handvol steentjes die je in het water gooit, waardoor er concentrische cirkels ontstaan. Je zet een kern in gang, maar weet niet tot waar de beweging

gen errond zullen gaan. Al is er altijd een verbondenheid met het geheel. Zo ontstaat een werk bij mij: het materiaal en de sculptuur zelf tonen je welke weg je moet volgen. In de dialoog met het object leer je kijken en anticiperen. Het boeiende aan beelden maken is dat je nooit weet waar je zal eindigen. Dat is de verrassing die je opzoekt, voor jezelf ...'

Maak je daarom ook zo weinig schetsen als basis voor een werk?

'Schetsen zijn determinerend, terwijl het idee in je hoofd aanvankelijk een fluïde beeld is, bijna een droombeeld. Als je tweemaal met je ogen knippert, is de nimf veranderd en heeft ze plots blauwe ogen, krullend haar ... Het is die nimf die je probeert vorm te geven, maar ze is onbereikbaar. Niet de schets, het ene idee vooraf maakt het beeld, wel het proces.'

Dus tekenen ...

'... staat los van mijn beelden. Het is een andere toestand van zijn. Ik ervaar verschillende "attentiestatussen" in mijn atelier: een sculptuur opbouwen, een sculptuur afbouwen, een installatie maken of herinterpreteren, een tekening aanzetten ... Bij tekenen is er bijvoorbeeld geen zwaartekracht, terwijl je daar constant rekening mee moet houden als je met een sculptuur bezig bent. Dat geeft uiteraard een heel ander pallet aan mogelijkheden. Beide zijn dus heel verschillende en op zichzelf staande hoedanigheden van mezelf. Mijn tekeningen beschouw ik als volledig autonome werken.'

Wanneer het over de inhoud van je werk gaat, spreek je zelf over 'beeldende neologismen'. Daarmee leg je een link naar taal.

'Ik hou van een talige benadering. Kunst is voor mij meerduidige communicatie. Daarom vind ik neologismen interessant als strategie. Communicatie draait rond verstaanbaarheid, maar je wil ook dingen toevoegen aan een bestaande taal of beeldtaal. Bij neologismen gebruik je stammen of herkenbare kernen die je verdraait of aanvult. Daardoor krijg je een nieuwe gelaagdheid.'

Zo wordt meteen duidelijk waarom je vaak met herkenbare vormen en materialen werkt. De nieuwe gelaagdheid waar je

naar streeft, omschrijf je daarbij als 'een parallelle sculpturale realiteit'.

'Ik bedoel daarmee dat je dagelijkse objecten recupereert in een nieuwe sculpturale context, waardoor je vanuit de stam van het dagelijkse een soort nieuwe, begrijpbare taal ont-wikkelt. Ik verwijs vaak naar de 26 letters van ons alfabet. We kunnen daar nog altijd nieuwe betekenissen mee vormen. Met beelden is dat vergelijkbaar. Een schuursponsje heeft net als de letter a op zichzelf een bijzonder beperkte betekenis. Als je die a in de ruimere context van een woord plaatst, verschuif en verander je haar betekenis. Je kan met dat woord vervolgens een zin maken en met die zin een tekst. Die tekst of sculptuur kan je zelf ook verschuiven en verbreden door toevoeging van andere manuscripten of sculpturen. Bovendien kan je die letter daarna nog eens in een andere context gebruiken. Hetzelfde geldt voor dat schuursponsje. Zo probeer ik de talige structuur op beeldende

dingen toe te passen. Die dingen kunnen dus heel alledaags zijn. Zo'n schuursponsje staat voor mij bijna gelijk aan een object dat ik zelf maak. Het is vooral de verschuiving die me boeit.'

TINKA PITTOORS: 'NIET DE SCHETS, DAT ENE IDEE VOORAF MAAKT HET BEELD, WEL HET PROCES'

Ook het gebruik van paradoxen is een van je stokpaardjes.

'Het gaat me vooral om de ambivalentie van dingen. In de installatie *Dysideological Principle*, die ik voor de *Biënnale van Sydney* maakte, heb ik bijvoorbeeld heel veel vlaggen gebruikt. Daarvan heb ik wimpels gemaakt. Een wimpel is vrolijker dan een vlag – denk maar aan de feestjes waar ze worden opgehangen. Door die wimpels met een kinderschaartje

te knippen, kregen ze een getande rand, wat een vorm van mutilatie is. Tijdens het werken merkte ik dat ik bij sommige vlaggen betrokkenheid, zelfs affectie voelde, terwijl ik bij andere onbewogen bleef ... Het is die ambivalentie die ik opzoek in de handeling. Ook een vlag zelf is enerzijds verbindend en anderzijds uitsluitend; dat is dan weer de ambivalentie van het object.'

Ook andere objecten in je werk lijken die ambivalentie in zich te hebben.

'Hekjes hebben dezelfde functie: ze sluiten buiten, maar tegelijk is dat buitensluiten een afschermen. Zelfs een schuursponsje heeft een ambivalentie in zich: enerzijds schoonmaken en verzorgen, anderzijds krassen en beschadigen. En ook de polyester Duitse herder die in mijn atelier staat, heeft een dubbel effect: aan de ene kant heeft zo'n hond de connotatie een heel volgzzaam, trouw en beschermend beest te zijn, aan de andere kant voel je de potentiële agressie.'

Wat wil je uiteindelijk met die ambivalenties bereiken?

‘Ik wil mensen leren kijken, ze een kijk op de rijkdom der dingen geven.’

Hoe vul je dat kijken in? Wanneer je teksten over je werk leest, duikt vaak de term ‘autoscapy’ op, wat letterlijk duidt op een waarneming van het eigen lichaam alsof je je erbuiten bevindt.

‘Ik heb heel lang gewerkt rond het “schuren” van cultuur en natuur en bekeek mijn sculpturen als een artificieel landschappelijk gegeven. Op een bepaald moment bedacht ik om ze eens te bekijken als een vorm van zelfportret. Door één aankondiging te wijzigen, begin je helemaal anders te kijken. Dat fascineerde me. Veel

van mijn werk draait rond macht. De macht en status van taal wordt in dat woord “autoscapy” veruitwendigd. Of ik een nieuw werk opvat als een landschap of een zelfportret, maakt dat uit? Door wat je erover zegt, gaat de toeschouwer echter anders kijken. Je manipuleert hem dus eigenlijk ongelofelijk. Het is die manipulatie waar ik verder wil mee spelen. Is het de alchemie van de leugen?’

Gebruik je titels en tekstmateriaal dan eerder als nieuwe betekenislaag dan als duiding?

‘Ik wil verschillende lagen in mijn werk steken. Mijn communicatiestrategie is om mijn sculpturen een aangename “huid” te geven, alsof je heel vriendelijk je hand uitsteekt,

en dan een serieuze snok te geven. Ik hoop dat je door die snok toegang krijgt tot mijn “taal”. Met de titels van mijn werken wil ik hetzelfde bereiken. Daarom probeer ik het expliciete te vermijden. De relatie tussen beeld en taal fascineert me heel erg, ook omdat de taal nog vaak wint. Ik wil die relatie verder onderzoeken. Ik ben echter geen formeel kunstenaar, wel een verhalenverteller op beeldend niveau. Ook al zijn mijn verhalen niet direct of lijnrecht.’

Wat mogen we verwachten van je expo in galerie Base-Alpha in Antwerpen?

‘Ik zie die Duitse herder in mijn atelier als een janusfiguur met twee gezichten. Ik wil hem tegenover een muur met spiegels zetten, zodat je als bezoeker een verdubbeling van het beeld ziet. Aan de ene kant alleen maar kleur, aan de andere kant de weerspiegeling en het “wezen” van de hond. Zo wil ik een sculpturale totaalinstallatie maken.’

Wanneer is een sculptuur ‘af’?

‘Een sculptuur is nooit af. Het mooie van dingen is dat ze reizen, zowel fysiek als mentaal. Zoals een mens. Die is ook nooit af. Als een sculptuur bij iemand in de tuin komt te staan, krijgt ze een ander leven in die context en wordt er anders naar gekeken. Op een bepaald moment beslis je dat je sculptuur klaar is voor de wereld. Maar uiteindelijk is ze slechts een souvenir van een gedachtegang. En die gedachtegang, de beweging waarin je dingen maakt, loopt door ...’ | Hilde Van Canneyt - foto’s op pagina 10, 12, 13; Artur Eranosian

TINKA PITTOORS. FREMDKÖRPERATION
 01.09-15.10.2016
 M HKA-Talk - 06.10.2016
 Base-Alpha Gallery
 Kattenberg 12, Antwerpen
www.basealphagallery.com
www.tinkapittoors.com